

Aurskog-Høland kommune

Administrasjon

Kommunal og regionaldepartementet
Postboks 8112, Dep 0032 Oslo

Kommunenes Sentralforbund
Postboks 1378, Vika
0114 Oslo

KOMM. OG REG. DEP

01 FEB 2006
05/3280-120

Ark. 661.0

Avd. KO1/KØ/HER

Vår ref.: OA/-001089/06

Arkivnr.: 103

Deres ref.:

Dato: 31.01.2006

**HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2005:18 -FORDELING. FORENKLING,
FORBEDRING - INNTEKTSSYSTEMET FOR KOMMUNER OG
FYLKESKOMMUNER.**

Vedlagt følger utskrift fra Aurskog-Høland kommunes behandling av sak 0009/06 i formannskapetets møte 30.1.2006. - Høringsuttalelse til NOU 2005:18 . Fordeling, Forenkling, Forbedring – Inntektssystemet for Kommuner og Fylkeskommuner.

Med hilsen

Oddfrid Andresen
fagansvarlig politisk sekretariat.

Vedlegg:

Adresse
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Telefon 63 85 25 00
Telefax 63 85 25 12

E-post
postmottak@aurskog-
holand.kommune.no

Foretaksnr
948164256

05/3280-120

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Styre/råd/utvalg:
FORMANNSKAPETMøtedato: 30.01.2006
Sak nr: 0009/06

Saksbeh.: Audun Fiskvik

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2005:18 - FORDELING, FORENKLING,
FORBEDRING - INNTAKTSSYSTEMET FOR KOMMUNER OG
FYLKESKOMMUNER

Vedlegg:

1. Beskrivelse av dagens inntektssystem og Borge-utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel.
2. Kommentarer og analyse av delkostnadsnøkklene til Borge-utvalget.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

-

Saksopplysninger:

1. Innledning

Formålet med inntektssystemet er å sikre utjevning av de økonomiske forutsetningene for å kunne gi et likeverdig kommunalt tjenestetilbud til innbyggere uansett hvor man bor i landet og å ivareta distriktpolitiske hensyn. Riksrevisjonen gjennomgikk inntektssystemet i 2003ⁱ. De bemerket følgende:

"Ved innføringen av det nye inntektssystemet i 1986 understreket Stortingets kommunalkomité at det er et mål å sørge for at alle innbyggere i landet får et tilstrekkelig og mest mulig likeverdig tjenestetilbud, jf. Innst. S. nr. 305 (1983-84). I St.prp. nr. 62 (1999-2000) om kommuneøkonomien 2001 m. v. påpeker Kommunal- og regionaldepartementet at undersøkelser har vist at forskjeller i inntektsnivå best forklarer forskjeller i tjenestetilbudet mellom kommunene. Kommuner med høye frie inntekter per innbygger synes gjennomgående å gi et bedre tjenestetilbud enn andre kommuner."

Ved eventuelle endringer av inntektssystemet, betyr dette at det bør sees på de samlede konsekvenser av nye omfordelinger. Dette bør igjen settes i sammenheng med den fordeling som allerede er mellom kommunene. Et hovedmål bør være å sørge for at utfallet blir gunstigere for kommuner med de laveste frie inntektene. Eventuelle utfall som forringer

ⁱ Riksrevisjonen, Dokument nr:3:8 (2002-2003), Riksrevisjonens undersøkelse av inntektssystemet for kommunene (kap 3.2, avsnitt 1).

inntektsnivået til kommuner med lave frie inntekter vil ikke bare være i strid med den overordnede målsetninger for inntektssystemet om et likeverdig tjenestetilbud på tvers av kommunegrensene, men også i forhold til ønsket om å styrke det kommunale lokaldemokratiet. En styrking av lokaldemokratiet må nødvendigvis medføre at også kommunene med lave frie inntekter har tilstrekkelig med frie disponible inntekter for å ha en reell politisk handlefrihet. Styrking av lokaldemokratiet henger derfor nært sammen med at kommunene med lave frie inntekter får styrket inntektsgrunnlaget og dermed sitt mangeårige etterslep i sin økonomi.

2. Tidligere kommentarer til dagens Inntektssystem og Borge-utvalgets mandat

Selv om Borge-utvalget har gjort et særdeles grundig arbeid i sin gjennomgang av kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen, er det nødvendig med en mer helhetlig drøfting av fordelingspolitikken mellom kommunene. Borge-utvalget har ikke drøftet inntektsutjevning, men har fokusert på et nødvendig arbeid ved gjennomgang av kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen.

KS Akershus, har gjennom arbeidet med inntektssystemet blant annet pekt på følgende (Høstkonferansen til KS Akershus 2004):

- Komplexiteten har tatt overhånd. Umulig å se en sammenheng mellom faktisk behovsutvikling og tildelte ressurser.
- Alt for stor fokus på utgiftsutjevningen.
- Mekanismene gjennom inntektsutjevningen er liten grad satt under debatt
- Løpende inntektsutjevning har gitt dramatisk lavere forutsigbarhet på kommunenes rammer
- Den sterke veksten er ikke hensyntatt
- Borge-utvalget vil på nytt vektlegge utgiftsutjevningen

Fylkesstyret i KS Akershus vedtok i april 2005:

"I det videre arbeidet med inntektssystemet bør følgende prioriteres:

- *at alle kommuner settes i stand til å tilby et likeverdig tjenestetilbud*
- *at inntektssystemet skal være enkelt og forståelig system*
- *at summen av kriterier gir en helhetlig og balansert modell for utgiftsutjevningen. Dagens kriterier disfavoriserer vekst- og omegnskommuner til storbyer*
- *at mekanismene gjennom inntektsutjevningen blir debattert. Skal for eksempel selskapsskatten omfattes av inntektsutjevning.*

Høgskolen i Lillehammer ved professor Tor Selstad har dokumentert i notat

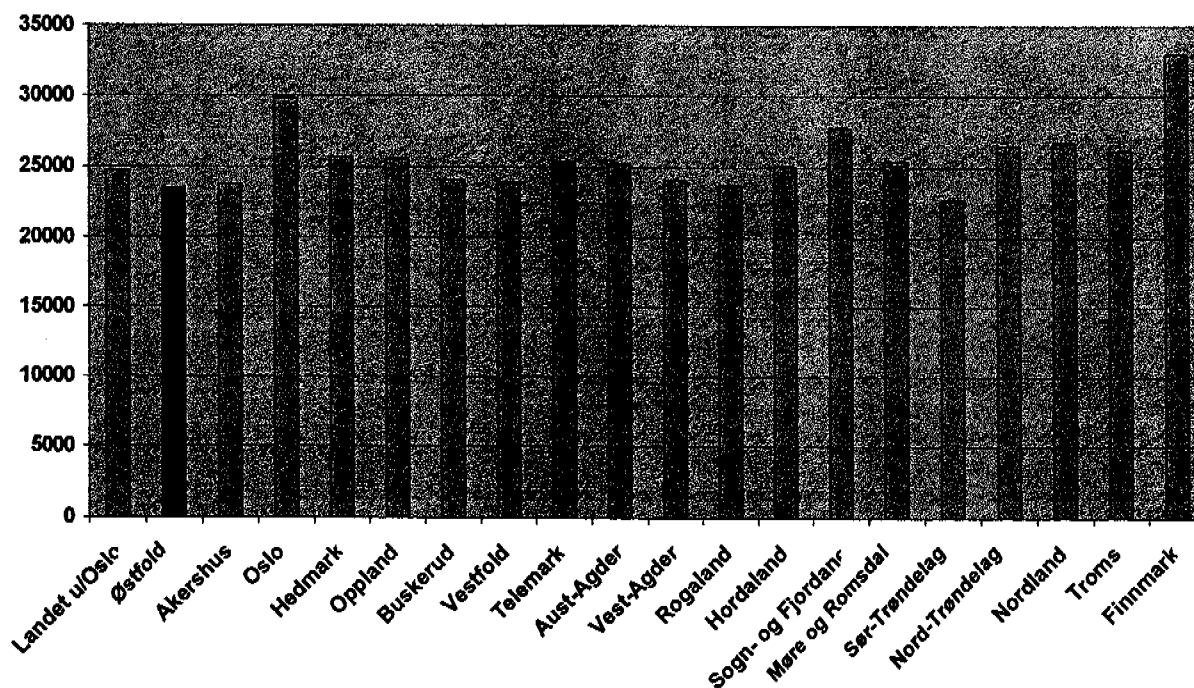
"Industrikommunene på Østlandet – trenger de en fordelings- eller fornyingspolitikk?" (HIL, arbeidsnotat 166/2005 på oppdrag av KS FOU):

- Østlandet var den landsdelen som ble tidligst industrialisert, men ble også tidlig offer for avindustrialisering
- Disse kommunene sliter i noen grad med større levekårsproblemer enn andre kommuner, men sammenhengen er ikke sterk
- De urbane industrikommunene har noe sterkere utslag på levekårsindeksen enn de rurale

- Industrikommunene på Østlandet er i liten grad møtt med spesielle innsatser
- Kommunene på Østlandet er for sentrale til å bli omfattet av distriktpolitikk og for lite urbane til å bli omfattet av bypolitikk

3. Frie inntekter

Fylkesoversikt - frie inntekter i kroner per innbygger 2004

Figur 1: Fylkesoversikt – frie inntekter i kroner per innbygger 2004 (samlet for kommunene)

Figur 1 viser at Akershus ligger klart lavere enn gjennomsnittet for landet i frie inntekter pr. innbygger i 2004. Vi ser også at Østfold, Buskerud, Vestfold, Vest-Agder, Rogaland og Sør-Trøndelag ligger lavt i frie inntekter.

Tabell 1: Kommuner med lavest frie inntekter, foreløpige KOSTRA tall 2001 og 2004

Kommuner	Frie inntekter 2001	Kommuner	Frie inntekter 2004
Rælingen	18 367	Rælingen	20 779
Vestby	18 739	Sandnes	21 224
Enebakk	19 174	Vestby	21 349
Røyken	19 288	Trondheim	21 355
Fet	19 321	Askøy	21 578
Stord	19 370	Moss	21 581
Nesodden	19 382	Nesodden	21 649
Askøy	19 444	Nittedal	21 656
Sandnes	19 452	Ski	21 691
Fjell	19 605	Skedsmo	21 845
Moss	19 620	Enebakk	21 865

Nittedal	19 649	Lørenskog	21 869
Malvik	19 663	Os	21 870
Klepp	19 756	Ullensaker	21 905
Skedsmo	19 819	Malvik	21 926
		Gj. snitt Akershus	23 776
Gj.snitt landet	22 613	Gj.snitt landet uten Oslo	24 698

Tabell 1, viser de 15 kommunene med lavest frie inntekter i landet i henholdsvis 2001 og 2004. Vi ser av tabellen at flertallet av kommunene er Akershuskommuner. I tillegg ser vi at flere Akershuskommuner har kommet inn på listen i 2004. Rælingen er den kommunen i landet med lavest frie inntekter både i 2001 og 2004.

Frie inntekter er rammetilskudd og skatteinntekter etter at inntektssystemet har fungert. For Akershuskommunene, utgjorde rammetilskuddet i gjennomsnitt 17 prosent av de frie inntektene i 2004 (basert på KOSTRA tall 2004). Skatt utgjorde 83 prosent av de frie inntektene. Den lave andelen rammetilskudd har sammenheng med at både utgiftsutjevningen og inntektsutjevningen trekkes av rammetilskuddet.

Det sentrale spørsmålet, i forhold til kommunene i tabell 1, må være om de kommunene med lavest frie inntekter faktisk har de samme mulighetene til å tilby innbyggerne sine et likeverdig tjenestetilbud. Dette forteller KOSTRA-tallene mye om og gir på en del områder grunn til å tvile på om de uttalte målsetninger om likverdighet i det kommunale tjenestetilbud er oppnåelig.

Tabell 2: Anslag frie inntekter 2006 (Grønt Hefte 2006, KR D)

Kommune	Sum (1000 kr)	Kr.pr.innb.	Andel av landsgj.sn.
Vestby	301 536	23 213	0,85
Ski	645 912	24 101	0,88
Ås	360 101	24 883	0,91
Frogn	342 417	25 634	0,93
Nesodden	385 235	23 735	0,86
Oppgård	592 164	25 107	0,91
Bærum	3 112 351	29 729	1,08
Asker	1 391 537	27 361	1,00
Aurskog-Høland	336 242	25 329	0,92
Sørums	329 804	25 517	0,93
Fet	232 402	24 292	0,88
Rælingen	336 461	22 738	0,83
Enebakk	219 539	23 614	0,86
Lørenskog	732 740	23 887	0,87
Skedsmo	1 043 693	24 794	0,90
Nittedal	479 894	24 512	0,89
Gjerdrum	129 397	25 552	0,93
Ullensaker	588 386	23 961	0,87
Nes	447 588	24 832	0,90
Eidsvoll	458 651	24 610	0,90
Nannestad	265 106	26 142	0,95
Hurdal	80 207	30 825	1,12
Akershus		25 922	0,94

Landet **27 468** **1,00**

Tabell 2 viser anslag frie inntekter for 2006, hentet fra Grønt Hefte 2006 (Beregningsteknisk dokumentasjon til St.prp.nr.1 2005/2006). Vi ser at Akershus fortsatt ligger under landsgjennomsnittet for frie inntekter per innbygger. 20 av 22 kommuner i Akershuskommunene ligger fortsatt under landsgjennomsnittet, ganske betydelig også. I 2001 lå 18 kommuner i Akershus under landsgjennomsnittet i frie inntekter.

Tabell 3: Gevinst/tap for Akershuskommunene ved Borge utvalgets forslag

	Frie inntekter per innbygger 2004	Utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel	Gevinst/tap ved nytt system (Borge-utvalget) per innbygger	Frie inntekter per innbygger nytt system (Borge- utvalget)
Vestby	21 349	0,860	-491	20 858
Ski	21 691	0,876	-31	21 660
Ås	22 268	0,953	246	22 514
Frogn	23 482	0,928	158	23 640
Nesodden	21 649	0,918	47	21 696
Oppegård	24 751	0,872	-178	24 573
Bærum	27 051	0,958	-289	26 762
Asker	25 919	0,896	-274	25 645
Aurskog-Høland	23 312	0,971	-255	23 057
Sørum	22 461	0,918	-516	21 945
Fet	22 012	0,880	-252	21 760
Rælingen	20 779	0,820	-516	20 263
Enebakk	21 865	0,875	-242	21 623
Lørenskog	21 869	0,834	-225	21 644
Skedsmo	21 845	0,885	-16	21 829
Nittedal	21 656	0,855	-461	21 195
Gjerdrum	23 092	0,939	-291	22 801
Ullensaker	21 905	0,843	-376	21 529
Nes	23 215	0,944	-417	22 798
Eidsvoll	22 743	0,941	-478	22 265
Nannestad	25 345	0,961	-181	25 164
Hurdal	29 251	1,158	-558	28 693

Tabell 3 viser at Akershuskommunene samlet taper på Borge-utvalgets forslag. 19 av 22 kommuner taper betydelig i forhold til Borge-utvalgets forslag.

Vi ser altså av tabell 1,2 og 3 over at det er en trend til at Akershuskommunene taper på endringer i Inntektssystemet, i tillegg til at de fleste kommunene ligger betydelig under landsgjennomsnittet per innbygger i frie inntekter etter at inntektssystemet har virket. Dette fører til at de fleste Akershuskommunene får et etterslep i økonomien, som dermed øker fra år til år. Uten å løfte de kommunene som ligger under landsgjennomsnittet i frie inntekter, vil det ikke være mulig å nå nåværende og tidligere regjerings målsetting om et likeverdig tjenestetilbud i alle landets kommuner.

4. Vekst og investeringer

I tillegg til at de fleste Akershuskommunene har et etterslep i økonomien, ved vedvarende lave frie inntekter og ytterligere tap ved endringer i Inntektssystemet, har Akershuskommunene over flere år hatt store vekstutfordringer. Prognoser viser at vekstutfordringene blir ytterligere forsterket i årene fremover.

Tabell 4: Gjennomsnittlig årlig vekst i folketall, i prosent (Kilde: Panda 2005)

Region	2000-2003	2004-2007	2008-2011
Follo	1,0	0,8	0,7
Vestregionen	0,5	1,1	0,9
Nedre Romerike	1,1	1,0	0,8
Øvre Romerike	2,6	1,9	1,7
Akershus	1,1	1,1	1,0
Landet	0,5	0,5	0,5

Tabell 4 illustrerer den vekstutfordringen som Akershus står foran i åra framover. Prognosene for landsgjennomsnittlig vekst i folketallet er 0,5 %. I Akershus er veksten dobbelt så høy. I noen regioner og i noen perioder er veksten langt høyere enn dette også. Det er spesielt sterk vekst i 16-19 åringer. Vekst i folketallet krever bl.a. utbygging av kommunalt og fylkeskommunalt tjenestetilbud. Dette betyr behov for kapital til drift og investeringer. I inntektssystemet skal utgiftsbehovet fanges opp gjennom utgiftsutjevningen. Men dagens utgiftsutjevning er bare dimensjonert for å fange opp endringer i utgiftsbehovet knyttet til driftsutgiftene. Endringer i utgiftsbehovet knyttet til investeringsutgiftene blir ikke fanget opp.

I 1996 sa Rattsutvalget i sin NOU at datagrunnlaget ikke var tilstrekkelig til å gå inn i denne problemstillingen fullt ut. I mellomtiden er KOSTRA innført. Med så sterk befolkningsvekst i Akershus er det viktig at endringer i investeringsbehovet blir fanget opp og kompensert i inntektssystemet. For en kommune med sterk befolkningsvekst vil en rask utbygging av tjenestetilbudet medføre en sterk vekst i renter og avdrag. Det at det bare er driftsutgiftene som fanges opp i inntektssystemet, har store negative økonomiske konsekvenser for Akershus. Det vises også til rapporten "Kommunale investeringer knyttet til befolkningsvekst" (Agenda 2002) på oppdrag fra KS:

"Vekstrelaterte investeringer er ikke likt fordelt mellom kommunene og flere forhold taler for at kapitalkostnader knyttet til denne type investeringer bør innlemmes i utjevningen gjennom inntektssystemet:

- 1. Kommunene kan ikke velge å la være å gjennomføre vekstrelaterte investeringer.*
- 2. Vekstrelaterte investeringer tas ikke vare på gjennom utgiftsutjevningen fordi kapitalkostnadene ikke nødvendigvis er proporsjonal med driftsutgiftene.*
- 3. Investeringer i kommunesektoren gir generelt en tidsforskyvning i den økonomiske belastningen. Dette slår ekstra skjært ut for vekstkommuner som har større investeringsbehov enn andre kommuner."*

I rapporten til Agenda (2002) er det skissert to alternative kriterier for hvordan forskjeller i investeringskostnader knyttet til befolkningsvekst innlemmes i inntektssystemet:

1. *Positiv vekst gjennom flere år*
2. *Større vekst enn landsgjennomsnittet i flere år*

Det er også i rapporten antydnet kriterievekt. Det viktig er at inntektssystemet fanger opp merkostnader ved vekst. Uansett må kommunene, både i Akershus og i øvrige deler av landet, ha råd til å vokse! Vi finner imidlertid ingen positiv sammenheng mellom befolkningsvekst og gjeldsøkning for landets kommuner sett under ett.

5. Beregnet etterslep i frie inntekter:

Siden det er et etterslep fra år til år, som vedvarer ved dagens inntektssystem og ytterligere forsterkes ved Borge-utvalgets innstilling for kommuner med lave frie inntekter etter at inntektssystemet har virket, har vi i beregnet etterslep i frie inntekter for Akershuskommunene:

Tabell 5: Etterslep i frie inntekter 2006 til minimum landsgj.snitt = 1, (eksl.distr.pol.), Grønt hefte 2006 (KRD)

1	2	3	4	5	6
Kommune	Sum	Andel landsgj.sn.	Behov kr.pr.innb.	Behov pr.kom. i 1000 kr	Andel minimum=
1					
Vestby	23 044	0,87	3 533	45 894	1,00
Ski	24 101	0,91	2 475	66 341	1,00
Ås	24 814	0,93	1 763	25 515	1,00
Frogn	25 566	0,96	1 010	13 493	1,00
Nesodden	23 611	0,89	2 965	48 130	1,00
Oppegård	25 107	0,94	1 470	34 671	1,00
Bærum	29 729	1,12	-	-	1,12
Asker	27 361	1,03	-	-	1,03
Aurskog-Høvl.	25 216	0,95	1 361	18 062	1,00
Sørum	25 416	0,96	1 160	14 998	1,00
Fet	24 031	0,90	2 546	24 356	1,00
Rælingen	22 590	0,85	3 987	58 992	1,00
Enebakk	23 412	0,88	3 165	29 424	1,00
Lørenskog	23 887	0,90	2 689	82 497	1,00
Skedsmo	24 794	0,93	1 782	75 022	1,00
Nittedal	24 333	0,92	2 243	43 923	1,00
Gjerdrum	25 335	0,95	1 242	6 287	1,00
Ullensaker	23 032	0,87	3 544	87 029	1,00
Nes	24 726	0,93	1 850	33 355	1,00
Eidsvoll	24 567	0,92	2 010	37 457	1,00
Nannestad	24 752	0,93	1 825	18 507	1,00
Hurdal	28 885	1,09	-	-	1,09
Behov Akershus				763 952	

Landet 26 577

1,00

I tabell 5, har vi beregnet etterslep i frie inntekter for Akershuskommunene. Kolonne 2 er anslag frie inntekter for 2006 (Grønt Hefte 2006), eksklusive regionaltilskudd, Nord-Norgetilskudd og ordinært skjønnstilskudd. Hva er så behovet for i frie inntekter ved å løfte Akershuskommunene opp på landsgjennomsnittet, gitt at de kommunene som ligger over holdes konstant.

Samlet for Akershus, er beregnet etterslep i frie inntekter 763 952 millioner kroner i tillegg til at Akershus har store kostnader ved vekst. Rælingen, Ullensaker og Vestby har størst etterslep i frie inntekter pr. innbygger når vi sammenlikner med de andre Akershuskommunene og landet for øvrig.

I tabell 6 har vi beregnet behovet for frie inntekter for 2006 for kommunene per fylke.

Tabell 6: Etterslep frie inntekter for kommunene til minimum landsgjennomsnittet = 1 (ekskl. distr. pol), Grønt Hefte 2006 (KRD)

	Behov frie inntekter i 1000 kr.
Østfold	348 818
Akershus	763 952
Oslo	-
Hedmark	102 024
Oppland	103 724
Buskerud	239 142
Vestfold	145 243
Telemark	150 517
Aust-Agder	136 888
Vest-Agder	240 774
Rogaland	364 000
Hordaland	321 500
Sogn og Fjordane	52 551
Møre og Romsdal	173 121
Sør-Trøndelag	474 149
Nord-Trøndelag	77 178
Nordland	227 462
Troms	333 554
Finnmark	67 038
Landet	4 322 600

Vi ser spesielt at kommunene Akershus, Sør-Trøndelag, Rogaland, Østfold, Hordaland har stort behov for økning i frie inntekter og dermed behov for et løft i etterslepet av lave frie inntekter.

6. KOU 2005:1 "Egne inntekter for kommunene

KOU-utvalget om friere beskatningsrett har lagt frem sin innstilling, KOU 2005:1 "Egne inntekter for kommunene – lokaldemokrati og effektiv bruk av midler forutsetter større kommunalt ansvar for finansiering".

Utredningen ble presentert på Høstkonferansen 2005 til KS Akershus og tanker om en større lokal beskatningsfrihet ble mottatt positivt og må sees i forhold til styrking av lokaldemokratiet.

En større lokal beskatningsfrihet vil påvirke inntektsutjevningene i Inntektssystemet. En konsekvens av en større lokal finansiell frihet, er at det gir ulikheter mellom kommunene som følge av forskjeller i inntektsgrunnlaget. Dagens situasjon med høy skattefinansiering forutsetter et godt system for utjevning av inntektsforskjeller hvor hensynet til lokal forankring veies opp mot hensynet til likhet.

Dersom man ønsker å forsterke utjevningen som følge av effektene av friere beskatning, har man et redskap gjennom system for inntektsutjevning. Erfaringene fra Danmark og Sverige viser at det er mulig å kombinere utjevning med lokal frihet til å bestemme skatteøre for inntektsskatten.

Rådmannens konklusjon:

Det er viktig at kommunen uttaler seg om fordelingspolitikken mellom kommunene, og rådmannens konklusjon er i samsvar med ordførers innstilling.

1. Det er en klar tendens til at omfanget og kvaliteten på den kommunale tjenesteproduksjon øker med økende nivå på kommunenes frie inntekter. Inntektssystemet skal imidlertid utjevne forskjeller i de økonomiske forutsetninger, slik at det legges til rette for likeverdig tjenestetilbud i alle kommuner og fylkeskommuner.

Selv om Borge-utvalget har gjort et solid arbeid i sin gjennomgang av kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen, er det viktige fordelingsutfordringer som ikke er drøftet utførlig i NOU 2005: 18, som for eksempel:

- likeverdig tjenestetilbud
- vekstkommuneproblematikk
- inntektsutjevning
- regiontilpasset fordeling

En helhetlig gjennomgang av inntektssystemet er derfor avgjørende for å ta stilling til fordelingsutfordringene.

2. Det er en trend at Akershuskommunene taper på endringer i Inntektssystemet. De fleste Akershuskommunene ligger betydelig under landsgjennomsnittet per innbygger i frie inntekter etter at inntektssystemet har virket. Dette fører til at Akershuskommunene får et etterslep i økonomien, og dette etterslepet øker fra år til år. I tillegg har Akershuskommunene store vekstutfordringer samtidig med at de ligger under landsgjennomsnittet for frie inntekter.

Følgende områder for kommuneøkonomien er det nødvendig å ta hensyn til:

- a) Uten å løfte de kommunene som ligger under landsgjennomsnittet i frie inntekter, og som dermed har et etterslep i økonomien, vil det ikke være mulig å nå nåværende og tidligere regjerings målsetting om et likeverdig tjenestetilbud i alle landets kommuner.
  - b) Eventuelle utfall, som forringer inntektsnivået til kommuner med lave frie inntekter, vil ikke bare være i strid med den overordnede målsettingen for inntektssystemet om et likeverdig tjenestetilbud, men også i forhold til ønske om å styrke lokaldemokratiet.
  - c) En mer regiontilpasset fordeling er også oppskriften i fordelingspolitikken. Det er derfor behov for å se på de sterke utslagene for enkeltkommuner og spesielle kommunegrupper med lave frie inntekter og sterk vekst.
3. Det er en vedvarende sterk vekst i Akershus, som medfører stort behov for kapital til drift og investeringer. Fordelingspolitikken til fylkeskommunen og kommunene må fange opp merkostnadene ved vekst.

Kommuner på Østlandet er for sentrale til å bli omfattet av distriktpolitikken, og for lite urbane til å bli omfattet av bypolitikken. Inntektssystemet har pendlet mellom styrking av distriktskommunene og storbyene.

- a) Vekstkommunenes behov for investeringer, med etterfølgende store kostnader knyttet til dette, må også inn som en del av grunnlaget ved fremtidig inntektssystem.
  - b) Tanker om en større lokal beskatningsfrihet er positivt og må sees i forhold til styrking av lokaldemokratiet.
4. Dagens situasjon med høy skattefinansiering forutsetter et godt system for utjevning av inntektsforskjeller hvor hensynet til lokal forankring veies opp mot hensynet til likhet.

Vedlegg 1 BORMANNSKAPET

1. Det er en klar tendens til at omfanget og kvaliteten på den kommunale tjenesteproduksjon øker med økende nivå på kommunenes frie inntekter. Inntektssystemet skal imidlertid utjevne forskjeller i de økonomiske forutsetninger, slik at det legges til rette for likeverdig tjenestetilbud i alle kommuner og fylkeskommuner.

Selv om Borge-utvalget har gjort et solidt arbeid i sin gjennomgang av kostnadsnøkler i utgiftsutjevningen, er det viktige fordelingsutfordringer som ikke er drøftet utførlig i NOU 2005: 18, som for eksempel:

- likeverdig tjenestetilbud
- vekstkommuneproblematikk
- inntektsutjevning
- regiontilpasset fordeling

En helhetlig gjennomgang av inntektssystemet er derfor avgjørende for å ta stilling til fordelingsutfordringene.

2. Det er en trend at Akershuskommunene taper på endringer i inntektssystemet. De fleste Akershuskommunene ligger betydelig under landsgjennomsnittet per innbygger i frie inntekter etter at inntektssystemet har virket. Dette fører til at Akershuskommunene får et etterslep i økonomien, og dette etterslepet øker fra år til år. I tillegg har Akershuskommunene store vekstutfordringer samtidig med at de ligger under landsgjennomsnittet for frie inntekter.

Følgende områder for kommuneøkonomien er det nødvendig å ta hensyn til:

- a) Uten å løfte de kommunene som ligger under landsgjennomsnittet i frie inntekter, og som dermed har et etterslep i økonomien, vil det ikke være mulig å nå nåværende og tidligere regjerings målsetting om et likeverdig tjenestetilbud i alle landets kommuner.
  - b) Eventuelle utfall, som forringer inntektsnivået til kommuner med lave frie inntekter, vil ikke bare være i strid med den overordnede målsettingen for inntektssystemet om et likeverdig tjenestetilbud, men også i forhold til ønske om å styrke lokaldemokratiet.
  - c) En mer regiontilpasset fordeling er også oppskriften i fordelingspolitikken. Det er derfor behov for å se på de sterke utslagene for enkeltkommuner og spesielle kommunegrupper med lave frie inntekter og sterk vekst.
3. Det er en vedvarende sterk vekst i Akershus, som medfører stort behov for kapital til drift og investeringer. Fordelingspolitikken til fylkeskommunen og kommunene må fange opp merkostnadene ved vekst.

Kommuner på Østlandet er for sentrale til å bli omfattet av distriktpolitikken, og for lite urbane til å bli omfattet av bypolitikken. Inntektssystemet har pendlet mellom styrking av distriktskommunene og storbyene.

- a) Vekstkommunenes behov for investeringer, med etterfølgende store kostnader knyttet til dette, må også inn som en del av grunnlaget ved fremtidig inntektssystem.
- b) Tanker om en større lokal beskatningsfrihet er positivt og må sees i forhold til styrking av lokaldemokratiet.

4. Dagens situasjon med høy skattefinansiering forutsetter et godt system for utjevning av inntektsforskjeller hvor hensynet til lokal forankring veies opp mot hensynet til likhet.

Utskrift til: Kommunal-og Regionaldepartementet
Kommunenes Sentralforbund

Rett utskrift: *Kari Johansen*

Bjørkelangen, ...31.1.2006...

Oddbjørn Grøndalen
sekretær